

In the Name of Allah, the Compassionate the Merciful

به نام خداوند بخشنده مهربان

نورالامین

فلسفه و فقه سیاسی در قرآن

خلیل منصوری

سخن ناشر

معارف اسلامی ناب، نیازِ بشر تشنه معنویت امروز است. در این دوران که بسیاری آن را عصر پایان جهان می‌دانند، گرایش به دین و معنویت، سرعتی شگفت یافته است. در این میان، اسلام بیشترین سهم را از این گرایش به دین دارد، و چرا چنین نباشد؟ اسلام، دین انسانی زیستن، عدالت‌پروری و عشق به هم‌نوع است و بشر این عصر، این گوهر گمشده را در اسلام ناب یافته است.

از سوی دیگر، گسترش پُرشتاب رسانه‌ها و ابزارهای انتشار اطلاعات، بی‌وقفه موجب پدید آمدن پرسش‌ها و شبهات جدیدی می‌شود که تا اندکی پیش از این، هیچ‌یک از آنها قابل تصور نبود. این انفجار اطلاعات، به‌ویژه در دنیای مجازی، اغلب فرصت ژرف‌اندیشی را از انسان سلب می‌کند و همین موجب شناخت نادرست یا ناقص از بسیاری امور، به‌ویژه مفاهیم و معارف دینی می‌گردد.

بنابراین، تبلیغ و نشر مؤثر معارف اسلامی ناب، رسالت خطیری است که بر عهده همه متولیان این امر می‌باشد. بدون تلاش خالصانه و آگاهانه برای رسیدن به این هدف، پتانسیل عظیمی که در گرایش بشر به معنویت در این عصر پدید آمده، به هدر خواهد رفت.

نشر «نورالامین» به سهم خود می‌کوشد تا بخش اندکی از رسالت عظیم نشر معارف اسلامی ناب را به بهترین شکل ممکن انجام دهد و در این راستا از پیشنهادها و انتقادهای همه فرهیختگان این عرصه، برای غنا بخشیدن به آثار خود استقبال می‌کند.

نورالامین

فهرست

۲۱	مقدمه
۲۵	فصل اول: کلیات و مفاهیم
۲۵	گفتار اول: فقه اجتماعی، فقه تمدن ساز
۲۷	گفتار دوم: فقه سیاسی در قرآن
۳۱	نگاهی گذرا به کلیات کتاب آموزه‌های سیاسی در قرآن
۳۳	نقد گذرا بر برخی از مباحث کتاب
۴۲	چیستی و ماهیت فقه سیاسی
۴۴	مسائل فقه سیاسی
۴۴	۱. عرصه سیاست
۴۵	۲. در عرصه اجتماعی و فرهنگی
۴۵	۳. در عرصه اقتصاد
۴۶	۴. در عرصه نظامی
۴۶	تاریخ پیدایش فقه سیاسی
۴۷	هویت فقه سیاسی
۴۸	کاربردهای اصطلاح فقه سیاسی
۴۸	۱. مفهوم فقه سیاسی در جهان معاصر
۴۹	۲. فقه سیاسی به مثابه گرایش تخصصی
۵۱	۳. تمایز فقه سیاسی معاصر با فقه سیاسی ادوار پیشین
۵۴	۴. تمایز فقه سیاسی با فقه حکومتی

۵. قرائت‌های حدّ اقلی و حدّ اکثری فقه سیاسی ۵۶
- الف) فقه سیاسی با رویکرد فردی ۵۷
- ب) فقه سیاسی با محوریت جامعه ۶۰
- ج) فقه سیاسی با محوریت فقه حکومتی ۶۰
۶. ملاک‌های فقه سیاسی با محوریت حکومت دینی ۶۶
- گفتار سوم: نظام سیاسی ولایی در قرآن ۷۰
- خلافت عمومی و اختصاصی انسان ۷۱
- خلافت بر پایه مظهریت از خدا ۷۱
- خلافت عمومی انسان و خلافت اختصاصی معصوم ۷۳
- خلافت صالحان در زمین ۷۶
- گفتار چهارم: مدیریت سیاسی در نظام ولایی ۷۸
- اهمیت و ارزش مدیریت سیاسی ۷۸
- شرایط مدیر و مدیریت سیاسی در نظام ولایی ۸۱
- مفهوم مدیریت اسلامی در فقه سیاسی ۸۶
- گفتار پنجم: حکومت و حاکم در نظام سیاسی ولایی ۹۴
- صفات حاکم اسلامی در نظام سیاسی ولایی ۹۴
- صفات حاکمان صالح و فضایل آنان ۹۵
- عصمت مهم‌ترین شرط حاکم در نظام ولایی ۱۰۴
- جایگاه عصمت در سلامت حاکم و حکومت ۱۰۵
- گفتار ششم: فلسفه سیاسی قرآن ۱۱۴
- حاکمیت جهانی نظام سیاسی ولایی ۱۱۵
- برنامه‌ریزی برای جهانی شدن، وظیفه نظام سیاسی ۱۱۶
- عوامل پیروزی در نبرد نهایی ۱۲۰
- گفتار هفتم: تکلیف محوری، منطق عمل نظام ولایی ۱۲۳
- آثار منطق تسلیم در برابر مشیت ۱۲۸
- منطق تسلیم در عمل سیاسی ۱۲۹
- گفتار هشتم: اخلاق سیاسی در نظام ولایی ۱۳۲
- رحمت؛ هدف آفرینش انسان ۱۳۴
- بازگشت به خویشتن علاج فساد اخلاقی ۱۳۶

- فصل دوم: نظام ولایی نظام سیاسی قرآن ۱۳۷
- گفتار اول: اهداف و فلسفه نظام سیاسی ۱۳۷
- اصول اخلاقی اجتماعی ۱۳۸
- سفارش اخلاقی قرآن در مورد خانواده ۱۳۸
- وظایف جمعی امت اسلام ۱۳۹
- اخلاق الهی ۱۴۰
- الزامات بین رابطه انسان با پروردگار ۱۴۰
- وجه تمایز اساسی اخلاق دینی از اخلاق غیر دینی ۱۴۱
- اهداف، اختیارات و وظایف حکومت ولایی ۱۴۲
- حکومت ولایی در نظام سیاسی قرآنی ۱۴۲
- شرایط، اهداف، وظایف حاکمان در نظام سیاسی ولایی ۱۴۶
- مبارزه علیه حکومت طاغوتی ۱۵۲
- قوت سیاسی در نظام ولایی ۱۵۵
- کسب قوت و قدرت در مقام خلافت الهی ۱۵۶
- آثار منفی قوت و قدرت ۱۶۱
- گفتار دوم: ولایت الهی و صفات والی ۱۶۴
- ولایت تکوینی و ولایت تشریحی ۱۶۶
- شرایط ولایت مظاهر الهی ۱۶۸
- اطاعت سیاسی از ولایت الهی ۱۶۸
- اطاعت، اجرای فرمان با رغبت و خضوع ۱۶۸
- مشروعیت اطاعت از امام ۱۶۹
- ویژگی‌ها و زمینه‌های اطاعت ۱۷۲
- موانع اطاعت از رهبری ۱۷۳
- بیعت برای اطاعت ۱۷۴
- معیار و شرایط اطاعت از رهبران ۱۷۵
- گفتار سوم: ولایت طاغوت ۱۷۷
- عوامل و آثار ولایت طاغوت ۱۷۷
- نگاهی به ویژگی‌ها و آثار حکومت طاغوتی ۱۷۹

- ۱۸۴ عوامل گرایش به طاغوت
- ۱۸۵ آثار مقابله و اجتناب از ولایت طاغوت
- ۱۸۸ ولایت طاغوت، ولایت غیر الهی
- ۱۸۸ ویژگی طاغوت و نظام طاغوتی
- ۱۸۹ احکام و آثار طاغوت
- ۱۹۸ علل گرایش به طاغوت
- ۱۹۹ لزوم و آثار اجتناب از ولایت طاغوت
- ۲۰۱ علل و آثار استبداد و خودکامگی
- ۲۰۲ مفهوم سیاسی استبداد
- ۲۰۴ بسترها و عوامل استبداد از نظر قرآن
- ۲۰۸ آثار و پیامدهای استبداد و خودکامگی
- ۲۱۱ مبارزه با استبداد
- ۲۱۳ استثمار و بهره‌کشی در ولایت طاغوت
- ۲۱۴ مفهوم‌شناسی استثمار
- ۲۱۵ استثمار گناهی بزرگ
- ۲۱۶ استثمارگری حاکمان ظالم
- ۲۱۸ استثمارگری سرمایه داران ستمگر
- ۲۱۸ استثمارگری دانشمندان ستمگر
- ۲۱۹ عوامل و زمینه‌های استثمار
- ۲۲۱ راه‌های نجات از استثمار و استثمارگران
- ۲۲۲ عوامل و آثار استکبار طاغوتی
- ۲۲۲ مفهوم‌شناسی استکبار و استضعاف
- ۲۲۴ آثار استکبار
- ۲۳۱ زمینه‌های استکبار
- ۲۳۲ مستکبران علیه مستضعفان
- ۲۳۵ لزوم مبارزه علیه مستکبران
- ۲۳۶ راه‌های نجات از استضعاف

- گفتار چهارم: خلافت و ولایت ۲۳۷
- حکومت، امانت الهی ۲۳۸
- شرایط امانت داری ۲۳۸
- امانت داری، شرط حاکم و کارگزار ۲۴۱
- آثار امانت داری ۲۴۳
- عوامل خیانت ۲۴۶
- گفتار پنجم: اصلاحات اجتماعی ۲۴۷
- اصلاحات اجتماعی، تکلیف همگانی ۲۴۸
- مفهوم شناسی اصلاحات ۲۴۸
- اصلاحات در فرهنگ قرآن ۲۵۱
- تقابل افساد با اصلاح ۲۵۲
- اصلاح طلبی گرایش فطری ۲۵۳
- اهمیت اصلاح اجتماعی از منظر قرآن ۲۵۵
- اصلاحات اجتماعی از منظر قرآن ۲۵۸
- فصل سوم: امت اسلام ۲۶۳**
- گفتار اول: مفهوم شهروندی در اسلام ۲۶۳
- شهروندی در اسلام و غرب ۲۶۳
- مفهوم شهروندی در گفتمان لیبرالی غرب ۲۶۴
- تضاد مفهومی و تراحم عملی مفهوم شهروندی ۲۶۵
- شهروندی در اسلام ۲۶۸
- نقش سرزمین در تحقق تابعیت و ولایت ۲۷۱
- دولت و سرزمین ۲۷۲
- دارالاسلام، سرزمین دولت اسلامی ۲۷۴
- تکالیف و حقوق شهروندی در دارالاسلام ۲۷۶
- اخوت، مبنای حقوق شهروندی در اسلام ۲۷۹
- مفهوم شهروندی در اسلام ۲۷۹
- اخوت ایمانی، مبنای حقوق شهروندی ۲۸۰
- حقوق شهروندی مبتنی بر برداری ایمانی ۲۸۴

- ۲۸۷ گفتار دوم: شهروندان غیر مسلمان
- ۲۸۷ اهل ذمه، شهروندان امت اسلام
- ۲۸۸ شرایط و حقوق شهروندی اهل ذمه
- ۲۹۳ آثار حقوقی پذیرش شهروندی امت اسلام
- ۲۹۶ گفتار سوم: حقوق شهروندی
- ۲۹۷ حقوق شهروندی در نظام سیاسی ولایی
- ۲۹۷ حقوق امت در نظام سیاسی ولایی
- ۳۰۰ مصادیقی از حقوق امت و تکلیف نظام ولایی
- ۳۰۶ آزادی، حق انسانی، شرایط و حدود آن
- ۳۰۶ آزادی اجتماعی، حق انسانی
- ۳۰۷ فطری بودن آزادی
- ۳۰۹ آزادی مشروط
- ۳۱۲ انواع و اقسام آزادی اجتماعی
- ۳۱۲ آزادی اندیشه و آزاداندیشی
- ۳۱۳ آزادی اجتماعی - سیاسی
- ۳۱۵ انواع آزادی های اجتماعی
- ۳۲۵ آزادی خواهی
- ۳۲۷ دسترسی آسان به مسئولان و عالمان
- ۳۲۸ دسترسی آسان به پیامبر ﷺ
- ۳۳۱ مسئولان در دسترس نظام سیاسی ولایی
- ۳۳۷ وظایف مردم در قبال مسئولان
- ۳۳۹ گفتار چهارم: تابعیت
- ۳۳۹ حق تابعیت طبیعی و احکام اشغالگری
- ۳۴۰ حق طبیعی وطن و تابعیت سرزمینی
- ۳۴۱ ممنوعیت آواره سازی
- ۳۴۲ علل و توجیحات ظالمان در سلب حق تابعیت
- ۳۴۴ موارد جواز سلب حق وطن و تابعیت
- ۳۴۶ حقوق آوارگان

- گفتار پنجم: سلب تابعیت و شهروندی ۳۴۶
- عوامل سلب تابعیت و تبعید ۳۴۷
- اقسام تبعید ۳۴۷
- عوامل تبعید و سلب تابعیت ۳۴۹
- فلسفه تبعید و سلب حق شهروندی و تابعیت ۳۵۹
- محل تبعید ۳۶۰
- حقوق تبعیدی ۳۶۱
- فصل چهارم: ارکان حکومت و دولت ۳۶۳**
- گفتار اول: امام در نظام سیاسی ۳۶۳
- مقام امامت ۳۶۳
- اختیارات خاص ۳۶۵
- وظایف امام معصوم علیه السلام ۳۶۸
- نبوت عامه و نبوت خاصه ۳۷۰
- تفاوت مراتب پیامبری ۳۷۳
- امامت عالی‌ترین مقام ۳۷۴
- امامت علی و اهل البیت علیهم السلام ۳۷۶
- جایگاه امامت در نظام ولایی ۳۷۸
- ولایت تکوینی و ولایت تشریحی ۳۸۵
- فطری بودن ولایت ۳۸۵
- امام در بینش و نگرش قرآنی ۳۸۶
- رهبری در نظام سیاسی ولایی ۳۸۸
- ویژگی‌هایی امام در نظام سیاسی ولایی ۳۹۱
- اختیارات امام در نظام سیاسی ولایی ۳۹۹
- وظایف امام در قبال امت ۴۰۳
- وظایف امت در قبال امام ۴۰۴
- اولوا الامر در نظام سیاسی ولایی ۴۰۶
- ولایت در قرآن ۴۰۶
- جایگاه اولوا الامر در نظام ولایی ۴۰۷

- ۴۱۰ وظایف و تکالیف اولو الامر
- ۴۱۳ گفتار دوم: امت در نظام سیاسی
- ۴۱۳ امت در نظام سیاسی ولایی
- ۴۱۳ امت اسلامی
- ۴۱۵ ویژگی‌های امت اسلام
- ۴۲۲ فرمانبری امت در سایه بیعت با امام
- ۴۲۲ بیعت با امام، بیعت با خدا
- ۴۲۴ مسئولیت‌ها و وظایف امت در قبال بیعت
- ۴۲۶ شرایط عمومی بیعت امت با امام
- ۴۲۷ شرایط خاص ویژه بیعت زنان
- ۴۳۰ آثار بیعت در زندگی امت
- ۴۳۱ ویژگی‌های امت ولایت مدار
- ۴۳۲ ولایت الهی و مظاهر آن
- ۴۳۵ ویژگی‌های امت ولایت مدار
- ۴۳۸ امر به معروف و نهی از منکر در نظام ولایی
- ۴۳۹ آثار عمل به فریضه
- ۴۴۵ وجوب عینی و کفایی فریضه
- ۴۴۷ مسئولیت امت در قبال نظام سیاسی
- ۴۴۹ جایگاه اقلیت و اکثریت در نظام ولایی
- ۴۵۰ حق محوری ملاک و معیار ارزش‌گذاری
- ۴۵۳ اقلیت آگاه و اکثریت نا آگاه
- ۴۵۷ گفتار سوم: قوه مقننه و قوه مجریه
- ۴۶۰ وظایف و کارویژه‌های قوه مجریه در نظام ولایی
- ۴۶۲ کارویژه قوه مجریه در نظام ولایی
- ۴۶۷ گفتار چهارم: قوه قضائیه
- ۴۶۷ قضاوت در نظام سیاسی ولایی
- ۴۶۸ اهمیت قضاوت در نظام سیاسی ولایی
- ۴۷۳ شرایط قضاوت و قاضی

۴۷۷	فصل پنجم: اهداف نظام سیاسی اسلام
۴۷۷	گفتار اول: امنیت
۴۷۷	امنیت، برترین فلسفه وجودی نظام سیاسی
۴۷۸	معناشناسی و مفهوم‌شناسی امنیت
۴۸۱	اقسام و انواع امنیت
۴۸۲	ویژگی‌های امنیت
۴۸۴	مؤلفه‌های امنیت
۴۸۴	آثار و نشانه‌های امنیت
۴۸۶	اهمیت امنیت در اسلام
۴۹۳	امنیت، مسئولیت دولت و نظام اسلامی
۴۹۴	امنیت فلسفه وجودی نظام سیاسی ولایی
۴۹۸	آسیب‌های امنیتی
۵۰۱	مکه حريم امن و امنیت
۵۰۶	عوامل و زمینه‌های احساس امنیت صادق و کاذب
۵۰۹	امنیت اجتماعی
۵۱۶	امنیت روانی
۵۲۰	امنیت سیاسی
۵۲۲	موارد تجویز اعمال خشونت مشروع و قانونی
۵۲۵	جایگاه امنیت در فقه اسلامی
۵۳۰	انواع و ابعاد امنیت
۵۳۲	راهکارهای ایجاد امنیت
۵۴۱	ایمان و عمل صالح؛ سرچشمه اصلی امنیت
۵۴۹	ارزش امنیت فردی و اجتماعی در اسلام
۵۵۲	سازوکارهای تأمین امنیت
۵۶۰	سازوکارهای تأمین امنیت سیاسی و نظامی
۵۶۱	آمادگی نظامی، راهکار امنیت امت
۵۶۲	اهمیت و ارزش آمادگی نظامی
۵۶۸	نکاتی درباره آمادگی نظامی

- ۵۷۰ امنیت سیاسی یک ضرورت اجتماعی
- ۵۷۶ عدالت، مهم‌ترین عامل و سازوکار تحقق امنیت
- ۵۸۶ آفات امنیت و عوامل ناامنی
- ۵۹۰ امنیت اقتصادی
- ۵۹۵ سازوکارهای تأمین امنیت اقتصادی
- ۵۹۸ سازوکارهای تأمین امنیت حقوقی و قضایی
- ۵۹۹ ناامنی اجتماعی در قالب آدم ربایی
- ۶۰۰ آثار آدم ربایی
- ۶۰۲ عوامل آدم ربایی
- ۶۰۳ احکام فقهی آدم ربایی
- ۶۰۵ افشاگری در حوزه امنیتی
- ۶۰۶ احکام افشای اسرار امنیتی
- ۶۰۷ آثار و پیامدهای افشای اسرار امنیتی
- ۶۰۹ افشاگران اسرار امنیتی
- ۶۱۲ شرایط افشاگری اسرار امنیتی
- ۶۱۴ گفتار دوم: آسایش، عدالت و تمدن‌سازی
- ۶۱۴ آسایش در سایه اقتصاد مقاومتی
- ۶۱۵ مدیریت اقتصاد وظیفه نظام سیاسی
- ۶۱۷ مدیریت و برنامه‌ریزی برای رشد و پیشرفت اقتصادی
- ۶۱۸ اصول مدیریت اقتصادی
- ۶۲۲ تأمین آسایش و رفاه اجتماعی، مسئولیت نظام ولایی
- ۶۲۲ رفاه و آسایش مثبت و رفاه منفی
- ۶۲۵ سازوکارهای دست‌یابی به آسایش
- ۶۲۹ ثروت‌های عمومی در نظام ولایی
- ۶۲۹ اقتصاد پایه‌های قوام اجتماع
- ۶۳۲ مالکیت عمومی و ثروت نظام ولایی
- ۶۳۵ اجرای عدالت، وظیفه و هدف نظام سیاسی ولایی
- ۶۳۵ مفهوم عدالت و اقسام آن

- ۶۳۸ عدالت، وظیفه و هدف حکومت
- ۶۴۴ اهمیت اجرای عدالت فراگیر و جامع
- ۶۴۶ تمدن‌سازی، وظیفه نظام سیاسی ولایی
- ۶۴۶ تمدن‌سازی، وظیفه و تکلیف الهی
- ۶۵۰ عوامل رشد و زوال تمدن‌ها
- ۶۵۲ وظایف تمدنی نظام سیاسی ولایی
- ۶۵۶ آبادی و عمران، وظیفه نظام سیاسی ولایی
- ۶۵۶ اهمیت و ارزش عمران
- ۶۵۹ عمران، وظیفه و مسئولیت امت و نظام سیاسی
- ۶۶۲ گفتار سوم: تعلیم و تزکیه
- ۶۶۳ تعلیم، وظیفه نظام سیاسی ولایی
- ۶۶۶ آموزش جامعه‌پذیری در نظام سیاسی
- ۶۶۸ تعلیم علوم، وظیفه نظام سیاسی
- ۶۶۸ اهداف عالی آموزش و تعلیم
- ۶۷۱ شرایط و آداب تعلم و دانش‌آموزی
- ۶۷۱ تربیت الهی، وظیفه نظام سیاسی ولایی
- ۶۷۲ بروز استعدادها در تربیت الهی
- ۶۷۶ تربیت، وظیفه نظام سیاسی ولایی
- ۶۷۹ ربوبیت در نظام سیاسی ولایی
- ۶۸۱ فصل ششم: سیاست خارجی در نظام سیاسی
- ۶۸۱ مقدمه
- ۶۸۳ اصول سیاست خارجی اسلام
- ۶۸۴ گفتار اول: عزت اصل حاکم در سیاست خارجی
- ۶۸۴ عزت نفس، گرایش فطری و طبیعی
- ۶۸۷ آثار عزت
- ۶۹۵ عزت خیالی
- ۶۹۷ عوامل عزت واقعی
- ۷۰۰ پذیرش ذلت ممنوع!

- ۷۰۰ _____ عوامل عزت در روایات
- ۷۱۲ _____ عوامل پیروزی عزت آفرین
- ۷۱۲ _____ جنگ حق و باطل
- ۷۱۳ _____ عوامل پیروزی امت و نظام ولایی
- ۷۲۲ _____ موانع پیروزی
- ۷۲۳ _____ گفتار دوم: صلح و جنگ و معاهدات
- ۷۲۳ _____ شرایط جنگ و جهاد علیه دشمنان در سیاست خارجی
- ۷۲۴ _____ آثار جنگ و پیامدهای آن
- ۷۲۵ _____ اهداف جهادی نظام سیاسی ولایی و آثار آن
- ۷۲۸ _____ اقسام جهاد مقدس نظامی
- ۷۲۹ _____ آداب و احکام جهاد مقدس
- ۷۳۲ _____ پیمان‌های نظامی و جنگی
- ۷۳۳ _____ عوامل پیروزی در جهاد مقدس
- ۷۳۳ _____ اختیارات رهبری و فرماندهی نظامی
- ۷۳۵ _____ سیاست دفاعی نظام ولایی در برابر دشمن
- ۷۳۵ _____ سیاست دفاعی، سیاست بازدارندگی
- ۷۳۸ _____ اصول سیاست دفاعی نظام ولایی
- ۷۴۵ _____ آثار و برکات دفاعی
- ۷۴۵ _____ شرایط و احکام صلح با دشمن خارجی
- ۷۴۶ _____ اهمیت صلح و آشتی
- ۷۴۷ _____ احکام صلح در نظام سیاسی ولایی
- ۷۵۳ _____ موانع صلح
- ۷۵۴ _____ صلح و آشتی در حوزه اجتماعی
- ۷۵۴ _____ اهمیت و ارزش آشتی و صلح
- ۷۵۷ _____ ایجاد آشتی و صلح در میان مؤمنان
- ۷۵۸ _____ روش‌های آشتی و صلح
- ۷۶۰ _____ زمینه‌های آشتی
- ۷۶۲ _____ مسئولیت در آشتی

- ۷۶۳ _____ موانع آشتی
- ۷۶۴ _____ اسارت و حقوق اسیر در قرآن
- ۷۶۴ _____ مفهوم شناسی
- ۷۶۶ _____ فلسفه و اهداف اسارت
- ۷۶۶ _____ اسارت در سنت انبیا
- ۷۶۸ _____ موارد جواز اسیر گرفتن
- ۷۶۹ _____ موارد ممنوعیت اسیر گرفتن
- ۷۷۲ _____ احکام اسیر و اسارت
- ۷۷۸ _____ شیوه برخورد با اسیر
- ۷۷۹ _____ اصل تهدید در سیاست خارجی نظام ولایی
- ۷۸۰ _____ بازدارندگی و نصرت با رعب و تهدید
- ۷۸۱ _____ انواع و اقسام تهدید
- ۷۸۲ _____ تهدید، ابزار برتر در جنگ نرم
- ۷۸۵ _____ ابزارهای تهدید، ارعاب و ارهاب
- ۷۸۶ _____ واکنش نظام ولایی نسبت به تهدید دشمنان
- ۷۸۸ _____ جنگ نرم در سیاست خارجی نظام ولایی
- ۷۸۹ _____ جنگ نرم علیه جنگ سخت
- ۷۹۱ _____ سلاح‌ها و جنگ افزارهای جنگ نرم
- ۷۹۷ _____ گفتار سوم: جاسوسی
- ۷۹۸ _____ جاسوسی در نظام سیاسی ولایی
- ۷۹۸ _____ مفهوم شناسی جاسوسی
- ۸۰۰ _____ انواع جاسوسی و احکام آن
- ۸۰۴ _____ آثار و کیفر جاسوسی علیه نظام ولایی و امت اسلام
- ۸۰۶ _____ شرایط و احکام افشای اسرار
- ۸۰۶ _____ رازهای شخصی و اجتماعی
- ۸۰۷ _____ افشای عیوب اشخاص
- ۸۰۹ _____ افشای رازها و اسرار جامعه

- گفتار چهارم: ستم ستیزی و استکبار ستیزی ۸۱۲
- جهاد علیه ولایت طاغوتی پیشوایان کفر ۸۱۳
- ائمہ الکفر، اولیای طاغوتی ۸۱۳
- ضرورت جهاد علیه امامان کفر ۸۱۶
- فلسفه و علل جهاد با امامان کفر ۸۱۸
- اصل تبری از طاغوت در سیاست خارجی ۸۲۲
- مرزبندی شفاف میان ولایت الهی و طاغوتی ۸۲۳
- عوامل و موجبات تبری ۸۲۶
- نمادهای تبری و نشانه‌های آن ۸۲۷
- آثار تبری از ولایت طاغوتی ۸۲۸
- گفتار پنجم: استقلال و نفی سلطه ۸۳۰
- استقلال نظام ولایی در سیاست خارجی ۸۳۰
- مفهوم‌شناسی استقلال ۸۳۰
- استقلال در نظام سیاسی ولایی ۸۳۲
- زمینه‌ها و عوامل استقلال ۸۳۴
- آثار استقلال ۸۳۷
- انواع استقلال ۸۳۸
- موانع استقلال و عوامل بیگانگان ۸۳۹
- آثار سلطه بیگانگان ۸۳۹
- زمینه‌های سلطه بیگانگان ۸۴۰
- ممنوعیت سلطه‌پذیری از بیگانگان ۸۴۱
- ممنوعیت سلطه طلبی طاغوتی و آثار آن ۸۴۴
- احکام سلطه کافران بر جامعه اسلامی ۸۵۰
- رهایی از سلطه کافران ۸۵۱
- نفی سلطه در سیاست خارجی نظام ولایی ۸۵۳
- حرمت سلطه ولایی بیگانگان ۸۵۳
- آثار زیانبار سلطه ولایی بیگانگان ۸۵۷
- زمینه‌ها و بسترهای سلطه ولایی بیگانگان ۸۵۹

گفتار ششم: پناهندگی ۸۶۲

ابعاد پناهجویی و پناهندگی ۸۶۲

پناهندگی مسلمان به نظام ولایی ۸۶۴

پناهجویی کافر و مشرک به نظام ولایی ۸۶۵

پناهندگی مرتد به نظام کافر و طاغوتی ۸۶۶

پناهجویی به کعبه و مکه ۸۶۷

شرایط، اصول و آثار قبول پناهندگی ۸۶۷

منابع ۸۷۱

مقدمه

مسائل سیاسی زیر مجموعه مسائل کلان اجتماعی است. آموزه‌های قرآنی همان طوری که به مسائل شخصی توجه می‌دهد به مسائل اجتماعی از جمله مسائل و موضوعات سیاسی توجه دارد؛ زیرا فلسفه آموزه‌های معرفتی و دستوری قرآن، دست‌یابی انسان به سعادت در دنیا و آخرت است. از همین رو، همه آن چه در هدایت انسان به کمال نقش دارد در آیات قرآنی بیان شده است. از همین روست که قرآن خود را «تبیان کل شی» دانسته است.

از آن جایی که سبک زندگی از جمله سبک زندگی سیاسی و اجتماعی بشر تحت تأثیر فلسفه شناختی و معرفتی اوست، آموزه‌های قرآنی به حوزه فلسفه از جمله فلسفه سیاسی اشاره داشته و اهداف و حکمت احکام سیاسی را تبیین نموده است؛ زیرا آن چه در حوزه اجرایی و سبک و سلوک رفتاری در زندگی به نمایش گذاشته می‌شود، بازتابی از فلسفه و اهداف کلان است.

در اندیشه سیاسی قرآن که تحت عنوان کلیات و مبانی بدان اشاره شده است، فلسفه کلان سیاسی قرآن تبیین می‌شود.

فلسفه قرآنی و اندیشه‌های آن باید اصل حاکم در هر چیزی به‌ویژه مدیریت سیاسی و اجتماعی باشد؛ زیرا مدیریت هنر به کارگیری افراد در راستای اهداف کمالی خانواده، اجتماع، سازمان و نهاد است. به سخن دیگر، چه در تدبیر منزل و چه سیاست مدن و چه

سازمان، باید اصولی را مراعات کرد که عقل و فطرت و شریعت آن را بیان کرده است. البته ناگفته نماند باید و نبایدهای شریعت اسلام هرگز فاقد اصولی اخلاقی نیست، بلکه باید گفت که این باید و نبایدها بر اصول اخلاقی سامان یافته است و اصول اخلاقی اصل حاکم بر همه اوامر و نواهی شریعت اسلام است.

این بدان معناست که شریعت اسلام حاوی همه اصول اخلاقی است که انسان و جامعه را به سمت کمالی سوق می‌دهد. پیامبر مکرم و معظم اسلام که خدا وی را بر «علی خلق عظیم» ستوده است، هدف بعثت خویش را مکارم اخلاقی دانسته و فرموده است: «إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ» (مکارم الأخلاق، ص ۸)

خداوند تبارک و تعالی نیز همین را به عنوان فلسفه بعثت دانسته و در آیات بسیاری به آن توجه داده و حتی مصادیقی از مکارم اخلاقی چون «وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا» (فرقان، آیه ۷۲) را بیان کرده است.

خداوند در تبیین این مهم، به نقش تعلیمی و تزکیه‌ای پیامبر ﷺ در تحقق محاسن و مکارم اخلاقی اشاره داشته و می‌فرماید: «هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ»؛ او همان کسی است که در میان بی‌سوادان رسولی از ایشان فرستاد تا بر آنان آیاتش را تلاوت کند و آنان را تزکیه دهد و کتاب و حکمت را بدیشان تعلیم دهد و هرچند که از گذشته در گمراهی آشکاری بودند. (جمعه، آیه ۲)

در آموزه‌های وحیانی قرآن، حوزه موضوعات و مسائل اجتماعی - سیاسی در چارچوب اصول اخلاقی مورد توجه و اهتمام قرار گرفته است.

شناخت اندیشه، فلسفه و فقه سیاسی بر اساس آموزه‌های وحیانی قرآن و سنت و سیره معصومان ﷺ می‌تواند راهگشا برای دستیابی به دولت و جامعه اسلامی باشد؛ زیرا پس از نظام‌سازی اسلامی، ضرورت اقتضا می‌کند که سبک زندگی اجتماعی - سیاسی نظام ولایی، دولت و امت اسلام در چارچوب سبک زندگی قرآنی - اسلامی سامان یابد. بی‌گمان گام نخست

در این راه شناخت فلسفه و فقه سیاسی و اصول و قواعد حاکم بر مدیریت‌های خرد و کلان سیاسی از این منظر است.

تحقیق حاضر با هدف مطالعه فلسفه و فقه سیاسی قرآن در ساختار نظام ولایی انجام گرفته است. این تحقیق از نوع تحقیقات توصیفی - تحلیلی و با بهره‌گیری از داده‌های مطالعات کتابخانه‌ای است.

خلیل منصوری